

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 73/04-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. marca 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Ľ. V., v čase podania vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom JUDr. M. Š., B., vo veci porušenia jeho základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave z 15. mája 2002 vedeného pod sp. zn. 2 To 85/02 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ľ. V. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 26. augusta 2002 doručené podanie Ľ. V. (ďalej len „sťažovateľ“), v čase podania vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom JUDr. M. Š., B., označené ako „Ústavná sťažnosť proti uzneseniu Krajského súdu SR č. k. 2 To 85/02 zo dňa 15. 5. 2002 o zamietnutí sťažnosti odsúdeného na obnovu konania“. Z jeho obsahu vyplynulo, že sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 To 85/02.

Sťažovateľ ďalej uviedol:

„Uznesením Okresného súdu Bratislava III zo dňa 14. 3. 2002 pod sp. zn. Nt 204/01 bol zamietnutý návrh odsúdeného na povolenie obnovy konania proti výroku právoplatného rozsudku Okresného súdu Bratislava III zo dňa 30. 4. 1999, sp. zn. 4 T 10/97 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 To 96/00 zo dňa 12. 12. 2000, ktorým bolo vyslovené, že sa uznáva vinným z trestného činu neoprávneného používania cudzieho motorového vozidla podľa § 9/2 Tr. zák. k § 249a ods. 1 alinea 1 ods. 3 Tr. zák., a bol mu uložený nepodmienečný trest odňatia slobody v trvaní tri a pol roka pre jeho výkon bol zaradený do prvej nápravnovýchovnej skupiny, bol zamietnutý návrh na povolenie obnovy podľa ust. § 283 písm. d Tr. por. s poukazom na § 278 Tr. por.

Dňa 4. 2. 2002 odsúdený prostredníctvom svojho obhajcu požiadal o obnovu konania v zmysle § 278 ods. 1 Tr. por., ktoré bolo uznesením Okresného súdu Bratislava III zo dňa 14. 3. 2002 zamietnuté.

Proti tomuto uzneseniu bola na verejnom zasadnutí ústne zahlásená do zápisnice sťažnosť, ktorá bola bližšie písomne odôvodnená dňa 29. 4. 2002. Krajský súd svojím uznesením zo dňa 15. 5. 2002 túto sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

V uznesení o zamietnutí obnovy konania Krajský súd v Bratislave uvádza, že odsúdený podal v zákonnej lehote sťažnosť, ktorú však bližšie neodôvodnil. Uvedené tvrdenie odvolacieho súdu je však v rozpore so skutočným stavom veci, pretože odsúdený L. V. prostredníctvom svojho obhajcu sťažnosť podanú na verejnom zasadnutí písomne odôvodnil dňa 30. 4. 2002. Podľa podacieho lístku bolo odôvodnenie sťažnosti doručené Okresnému súdu Bratislava III dňa 30. 4. 2002, teda 15 dní pred vydaním zamietajúceho rozhodnutia Krajského súdu.

Okresný súd Bratislava III nepovažoval za potrebné vyzvať obhajcu na predloženie písomného odôvodnenia ústne zahlásenej sťažnosti.

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave o zamietnutí sťažnosti odsúdeného bolo vydané 15. 5. 2002. I keď písomné odôvodnenie sťažnosti bolo doručené Okresnému súdu Bratislava III dňa 30. 4. 2002, nebolo predložené Krajskému súdu v Bratislave do jeho

rozhodovania, preto neslúžilo ako podklad pre rozhodnutie odvolacieho súdu (čo vyplýva aj z jeho odôvodnenia v uznesení).

... Sťažovateľ má za to, že uvedeným uznesením Krajského súdu v Bratislave bolo porušené jeho ústavné právo na spravodlivý proces podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, lebo Krajský súd vychádzal pri svojom rozhodovaní z toho, že sťažnosť ústne zahlásená na verejnom zasadnutí dňa 14. 3. 2002 nebola písomne odôvodnená.

Za situácie, keď Krajský súd v Bratislave rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa podanej proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III, došlo k hrubému pochybeniu zo strany toho Okresného súdu, ktorý zrejme písomné odôvodnenie sťažnosti, ktoré mu bolo doručené dňa 30. 4. 2002, Krajskému súdu v Bratislave nepredložil. Naopak postupoval tak, akoby písomné odôvodnenie sťažnosti bolo do spisu založené. Predtým vôbec nevyzval sťažovateľa, aby v stanovenej lehote od doručenia výzvy odôvodnil sťažnosť.

Okresný súd Bratislava III týmto svojím postupom utvrdil sťažovateľa v presvedčení, že je zo strany súdu postupované v súlade so zákonom.

Na druhej strane fakticky znemožnil, aby bolo o sťažnosti sťažovateľa rozhodované s prihliadnutím na skutočnosti uvedené v písomnom odôvodnení sťažnosti.

Jedným z prvkov spravodlivého procesu v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je jeho kontradiktórny charakter, preto každá strana musí zásadne mať možnosť predložiť súdu dôkazy a argumenty, ktoré považuje za nutné, aby jej požiadavky uspeli a ovplyvnili súdne rozhodnutie.

Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentami a dôkazovými návrhmi strán.

Súčasťou práva na spravodlivý proces ako i práva na obhajobu podľa čl. 38 ods. 2 a čl. 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd je i právo navrhnúť dôkazy vo svoj prospech.

Zásadám spravodlivého procesu vyplývajúcich z čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd je potrebné rozumieť tak, že v spojení s procesným predpisom v konaní pred súdom musí byť daná jeho účastníkovi možnosť vyjadriť sa nielen k vykonaným dôkazom (čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd) a k veci samej, ale aj navrhnúť dôkazy, ktorých vykonanie, pre zaistenie svojich tvrdení pokladá za potrebné.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil porušenie jeho označených základných práv a aby vydal tento nález :

„Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 15. 5. 2002 sp. zn. 2 To 85/02 sa zrušuje.“

Po výzve ústavného súdu z 29. októbra 2002 právny zástupca sťažovateľa doplnil sťažnosť o dôkaz o dátume prevzatia rozhodnutia krajského súdu (27. jún 2002) vo vzťahu k zachovaniu zákonnej lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu (sťažnosť podaná 27. augusta 2002).

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) od 1. januára 2002 oprávnený konať o sťažnostiach, ktorými fyzické osoby alebo právnické osoby namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd upravených v ústave, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv alebo slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na svojom neverejnom zasadnutí, pričom zisťoval, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 tohto zákona. Návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd v rámci predbežného prerokovania odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu vôbec nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa v súlade so svojou judikatúrou konštatoval, že „do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť iba vtedy, ak by ich rozhodnutia (a im predchádzajúci postup) boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré nebolo napravené ani v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov“ (I. ÚS 24/00, III. ÚS 53/02, I. ÚS 34/03).

Sťažovateľ videl porušenie svojho základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru v tom, že krajský súd „vychádzal vo svojom rozhodovaní z toho, že sťažnosť ústne zahlásená na verejnom zasadnutí dňa 14. 3. 2002 nebola písomne odôvodnená. Za situácie, keď Krajský súd v Bratislave rozhodoval o sťažnosti sťažovateľa podanej proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III, došlo k hrubému pochybeniu zo strany toho Okresného súdu, ktorý zrejme písomné odôvodnenie sťažnosti, ktoré mu bolo doručené dňa 30. 4. 2002, Krajskému súdu v Bratislave nepredložil. Naopak postupoval tak, akoby písomné odôvodnenie sťažnosti bolo do spisu založené“. Sťažovateľ preto žiadal, aby ústavný súd označené uznesenie zrušil.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny „Každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v ustanovených prípadoch na inom orgáne“.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru „Každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu“.

Ústavný súd je oprávnený a povinný posúdiť neústavnosť konania, resp. rozhodovania všeobecných súdov, t. j. či v konaní pred nimi nedošlo k porušeniu ústavnoprávnych princípov konania (čl. 46 až 50 ústavy, aj vo vzťahu k čl. 36 ods. 1 listiny a k požiadavkám čl. 6 ods. 1 dohovoru). Táto právomoc ústavného súdu však nie je spojená so vznikom oprávnenia a povinnosti hodnotiť právne názory všeobecných súdov, ku ktorým tieto dospeli na základe výkladu a uplatňovania zákonov, ak tento výklad a použitie zákonov neporušujú uvedené ústavnoprosesné princípy (II. ÚS 54/02).

Možnosť domáhať sa svojho práva ustanoveným postupom upravená v čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru je založená na procesných predpisoch, predovšetkým na Trestnom poriadku. Postup všeobecných súdov, ktorý je v súlade s procesnoprávnymi predpismi konania v trestnoprávnej veci nie je možné považovať za porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 36 ods. 1 listiny, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z príloh k podaniu ústavný súd zistil, že krajský súd zamietol uznesením z 15. mája 2002 (doručeným právnomu zástupcovi sťažovateľa 27. júna 2002) sťažnosť sťažovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. Nt 204/01 zo 14. marca 2002 podľa § 148 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Okresný súd po zamietnutí návrhu na obnovu konania 14. marca 2002 podľa § 137 ods. 1 Trestného poriadku v prítomnosti sťažovateľa a jeho právneho zástupcu vyhlásil rozhodnutie, odôvodnil ho a podal poučenie o opravnom prostriedku. Odsúdený po porade s obhajcom ohlásil podanie sťažnosti, ktorej odôvodnenie jeho právny obhajca zaslal okresnému súdu 30. apríla 2002.

Ústavný súd zo spisu okresného súdu zistil, že okresný súd uznesenie o zamietnutí povolenia obnovy konania doručoval procesným stranám 4. apríla 2002 a že potom spis predložil krajskému súdu. Po doručení odôvodnenia sťažnosti právneho zástupcu sťažovateľa z 30. apríla 2002 (doručené okresnému súdu 2. mája 2002), okresný súd expedoval toto odôvodnenie krajskému súdu 3. mája 2002 (doručené krajskému súdu 6. mája 2002). V tejto súvislosti krajský súd konal a rozhodol 15. mája 2002 o sťažnosti sťažovateľa.

Sťažovateľ namietal, že okresný súd nepostúpil odôvodnenie sťažnosti krajskému súdu, čo vyvodil z odôvodnenia výroku krajského súdu: *„Proti tomuto uzneseniu (t. j. uzneseniu zo 14. marca 2002) podal v zákonnej lehote odsúdený V. sťažnosť, ktorú bližšie neodôvodnil.“*

Podľa § 147 ods. 1 Trestného poriadku „Pri rozhodovaní o sťažnosti preskúma nadriadený orgán

- a) správnosť všetkých výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým môže sťažovateľ podať sťažnosť,
- b) konanie predchádzajúce napadnutému uzneseniu“.

Obsah sťažnosti, o ktorej odvolací súd koná v tejto súvislosti, nie je rozhodujúci pre rozsah jeho preskúmvacej povinnosti. Na chyby zistené pri preskúmvaní musí nadriadený orgán prihliadnuť aj vtedy, keď sa v sťažnosti nevytýkali: súd druhého stupňa pri rozhodovaní o sťažnosti je povinný preskúmať napadnuté uznesenie v celej šírke a nemôže sa obmedziť len na námietky uplatnené sťažovateľom (R 13/1965), riadi sa revíznym princípom (R III/1966, R 59/2002). Z odôvodnenia rozhodnutia pritom musí byť zrejmé, že nadriadený orgán v danom prípade postupoval podľa tejto zásady.

Ústavný súd konštatoval, že krajský súd ako súd odvolací sa zaoberal sťažnosťou sťažovateľa a v zmysle § 147 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal správnosť všetkých výrokov napadnutého uznesenia, proti ktorým mohol sťažovateľ podať sťažnosť, a konanie predchádzajúce napadnutému uzneseniu, a zistil, že sťažnosť sťažovateľa je nedôvodná.

Krajský súd v odôvodnení uznesenia sp. zn. 2 To 85/02 vyslovil názor, že „*nevyšli najavo žiadne nové dôkazy súdu skôr nežnáme, ktoré by boli mohli odôvodniť iné rozhodnutie o vine a treste... Neboli teda splnené zákonné podmienky pre povolenie obnovy konania a preto správne postupoval okresný súd, keď návrh... zamietol. Keďže odvolací súd nezistil žiadny dôvod pre zmenu prvostupňového uznesenia, sťažnosť... zamietol ako nedôvodnú, pričom v podrobnostiach iba odkazuje na vyčerpávajúce a presvedčivé odôvodnenie prvostupňového uznesenia*“.

Ústavný súd z uvedených dôvodov uzavrel, že označené uznesenie krajského súdu a jeho odôvodnenie neobsahujú také skutočnosti, ktoré by svedčili o porušení označených základných práv. Uplatnenie revízneho princípu v činnosti odvolacieho súdu napĺňa kritériá čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 36 ods. 1 listiny. Pri posúdení namietaného rozhodnutia teda nemožno dospieť k záveru, že je zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Rovnako nemožno dospieť k záveru, že by výklad krajského súdu bol z ústavného hľadiska neospravedliteľný. Sťažovateľ podľa názoru ústavného súdu namieta porušenie svojich označených práv takým postupom (rozhodnutím) krajského súdu, ktorý zjavne nie je v príčinnej súvislosti s porušením týchto práv. Krajský súd rozhodol spôsobom, s ktorým sťažovateľ síce nesúhlasí, ale rozhodnutie bolo náležite odôvodnené na základe jeho vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený ani povinný nahrádzať.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2004